

Хто такий арбітражний керуючий та яку роль він відіграє у процедурах банкрутства

(Роз'яснення Міністерства юстиції України
від 15.06.2026)

У разі виникнення у підприємства або фізичної особи неспроможності виконати після настання встановленого строку грошові зобов'язання перед кредиторами, законодавство України передбачає спеціальні правові механізми врегулювання таких відносин.

Основним нормативно-правовим актом, який визначає умови та порядок відновлення платоспроможності боржника - юридичної особи або визнання його банкрутом з метою задоволення вимог кредиторів, а також умови та порядок відновлення платоспроможності фізичної особи, є Кодекс України з процедур банкрутства (далі - Кодекс).

Ключову роль у цьому процесі відіграє арбітражний керуючий. Його діяльність спрямована на забезпечення належного проведення процедур, передбачених Кодексом, захист прав та законних інтересів боржника і кредиторів, а також здійснення визначених законом повноважень під час провадження у справі про банкрутство (неплатоспроможність).

Правовий статус арбітражного керуючого

Арбітражний керуючий - фізична особа, яка отримала відповідне свідоцтво та інформація про яку внесена до Єдиного реєстру арбітражних керуючих України. Він є суб'єктом незалежної професійної діяльності.

Забороняється будь-який незаконний вплив, тиск або втручання в діяльність арбітражного керуючого (статті 10, 13 Кодексу).

Це означає, що під час виконання своїх повноважень він діє самостійно та незалежно від боржника, кредиторів, органів державної влади та інших осіб, керуючись вимогами Кодексу, інших нормативно-правових актів та судовими рішеннями у відповідній справі про банкрутство (неплатоспроможність).

Складовою системи організації професійної діяльності арбітражних керуючих є їх самоврядування, яке ґрунтується на принципах виборності, гласності, підзвітності та обов'язковості для виконання арбітражними керуючими рішень органів саморегулівної організації арбітражних керуючих.

Національна асоціація арбітражних керуючих України є саморегулівною організацією арбітражних керуючих, тобто всеукраїнською недержавною некомерційною професійною організацією, що об'єднує всіх арбітражних керуючих України та утворена з метою забезпечення реалізації завдань їх самоврядування на засадах професійної належності.

Функції та повноваження саморегулівної організації арбітражних керуючих визначено статтею 33 Кодексу.

Які повноваження здійснює арбітражний керуючий

Арбітражний керуючий є учасником у справі про банкрутство (неплатоспроможність), призначеним господарським судом для здійснення судових процедур (розпорядження майном боржника, санація боржника, ліквідація банкрута, реструктуризація боргів боржника, погашення боргів боржника) та користується усіма правами розпорядника майна, керуючого санацією, керуючого реструктуризацією, керуючого реалізацією, ліквідатора відповідно до законодавства.

Для здійснення процедури превентивної реструктуризації господарським судом у порядку, встановленому Кодексом, призначається адміністратор превентивної реструктуризації з числа арбітражних керуючих.

Кожен із зазначених статусів арбітражного керуючого передбачає окремий обсяг повноважень, що здійснюються відповідно до Кодексу, зокрема положеннями статей 33-3, 44, 50, 61 та 114 Кодексу.

Одна й та сама особа може здійснювати повноваження арбітражного керуючого на всіх стадіях провадження у справі про банкрутство відповідно до вимог цього Кодексу (стаття 10 Кодексу).

Арбітражний керуючий виконує повноваження за грошову винагороду (стаття 30 Кодексу).

Права та обов'язки арбітражного керуючого

Має право:

- звертатися до суду;
- скликати збори і комітет кредиторів та брати в них участь з правом дорадчого голосу;
- залучати для забезпечення виконання своїх повноважень на договірних засадах інших осіб та спеціалізовані організації;
- отримувати документи та інформацію, необхідні для виконання своїх повноважень;
- отримувати інформацію з державних реєстрів;
- здійснювати інші повноваження, передбачені цим Кодексом.

Зобов'язаний:

- неухильно дотримуватися вимог законодавства;
- здійснювати заходи щодо захисту майна боржника;
- проводити аналіз фінансово-господарського стану, інвестиційної та іншої діяльності боржника та становища на ринках боржника та подавати результати такого аналізу до господарського суду разом з документами, що підтверджують відповідну інформацію;
- подавати відомості (інформацію) про фінансовий стан боржників, стосовно яких відкрито провадження у справі про банкрутство (неплатоспроможність), та про хід провадження у справі про банкрутство (неплатоспроможність) до Єдиного реєстру боржників, стосовно яких відкрито провадження у справі про банкрутство (неплатоспроможність);
- вживати заходів до недопущення будь-якої можливості виникнення реального чи потенційного конфлікту інтересів та невідкладно повідомляти суду про наявність такого конфлікту інтересів; надсилати до правоохоронних органів, органів, спеціально уповноважених у сфері протидії корупції, та Служби безпеки України повідомлення про факти порушення законодавства, виявлені в діяльності працівників підприємств та організацій, що містять ознаки дії (бездіяльності), переслідуваної у кримінальному чи адміністративному порядку;
- не розголошувати відомості, що стали йому відомі у зв'язку з його діяльністю, і не використовувати їх у своїх інтересах або інтересах третіх осіб;
- здійснювати заходи щодо забезпечення охорони державної таємниці;
- дотримуватися вимог антикорупційного законодавства;
- діяти добросовісно, розсудливо та з метою, з якою ці права та обов'язки надано (покладено).

Хто може бути арбітражним керуючим

Арбітражним керуючим **МОЖЕ БУТИ** громадянин України, який:

- здобув вищу юридичну або економічну освіту другого (магістерського) рівня;
- має загальний стаж роботи за фахом не менше трьох років або не менше одного року після отримання відповідної вищої освіти на керівних посадах;
- закінчив навчальні курси, а також пройшов стажування або працював помічником арбітражного керуючого протягом шести місяців у порядку, встановленому державним органом з питань банкрутства;
- володіє державною мовою;
- склав кваліфікаційний іспит.

Не може бути арбітражним керуючим особа:

- визнана судом обмеженою у цивільній дієздатності або недієздатною;
- яка має не зняту або не погашену в установленому законом порядку судимість;
- яка не здатна виконувати обов'язки арбітражного керуючого за станом здоров'я;
- якій заборонено обіймати керівні посади або яка вважається такою, що піддана адміністративному стягненню у виді позбавлення права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю, пов'язаною з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, або діяльністю, що прирівнюється до такої діяльності;
- до якої застосовано дисциплінарне стягнення у виді позбавлення права на здійснення діяльності арбітражного керуючого, з дня застосування якого минуло менше трьох років.

Вимоги до арбітражного керуючого встановлені статтею 11 Кодексу.

**ДЯКУЄМО
ЗА УВАГУ!**

Аналітичний відділ